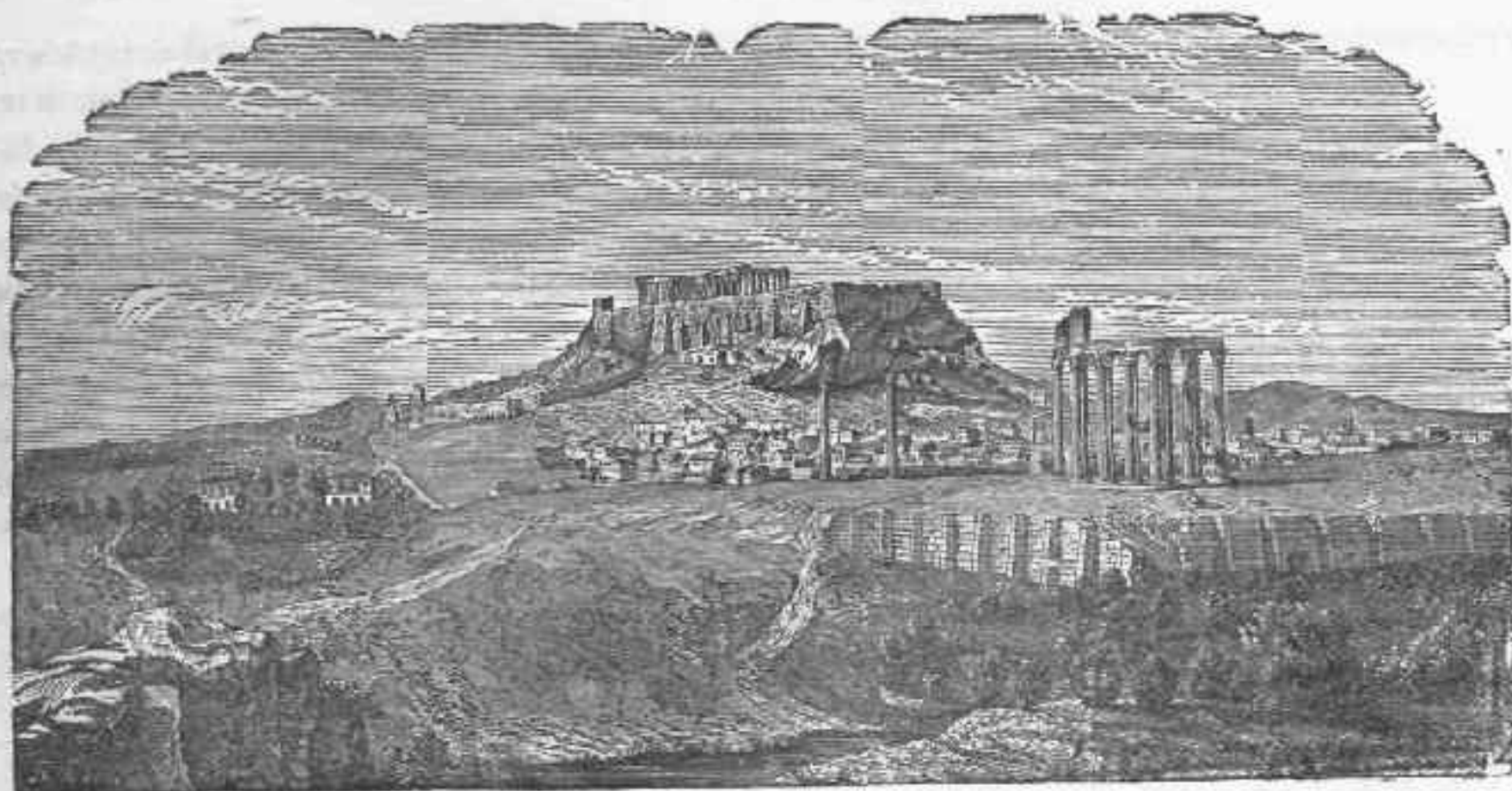

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΜΑΙΟΥ, 1862.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 291.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΤΗ ΔΥΣΕΙ ^(*) ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἡ κοινωνία κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

—οοο—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Αἱ γυναῖκες τοῦ λαοῦ κατὰ τὸν Μεσαιῶνα.

Α'.

Κατάστασις τῶν κατωτέρων τάξεων.

—οοο—

Ὁ μεσαιὼν εἶναι ἐποχὴ πλήρης ἀντιφάσεων. Ὡς εἰς πάσας τὰς κοινωνίας τὰς θεμελιωμένας ἐπὶ ἀρχῆς τιμαριωτικῆς, οὕτω καὶ ἐπ' αὐτοῦ παρὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν λαμπρότητα, βλέπεις τὴν πενίαν καὶ τὴν ταπείνωσιν. Ἐνῶ οἱ μὲν εὐγενεῖς κατέχουσι μετὰ τῆς ἐκκλησίας τὰς κορυφὰς τῆς πολιτικῆς ἱεραρχίας, ἡ δὲ μέση τάξις ἐργάζεται καρτερικῶς, χάρις εἰς τὴν κοινωνικὴν ἐργάνωσιν, ὅπως προετοιμάσῃ τὸν ἴδιον θρίαμβον, οἱ χωρικοὶ ἐπικαλούμενοι « δούλοι, ἀγενεῖς καὶ ἀγροῖκοι », περιφρονοῦνται καὶ παρὰ τῶν ἱερέων καὶ παρὰ τῶν εὐγενῶν καὶ παρὰ τῶν τῆς μέσης τάξεως. Ἐντελῶς ἄμοιροι παιδείας, βεβουλισμένοι εἰς βαθυτάτην δυστυχίαν καὶ δεισιδαιμο-

νίαν, ἐρπίπτουσι καὶ εἰς νέαν συμφορὰν, τὴν τῆς μαγείας. Αἱ γυναῖκες μάλιστα, ὥς λίαν εὐαίσθητοι διὰ τὴν νευρικὴν αὐτῶν κράσιν, ἐνέδωκαν ταχύτερον τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν μαγίαν τοῦ διατηρεῖν σχέσεις μετὰ τῶν ἐναερίων πνευμάτων. Πανταχοῦ κατὰ τὰς μακρὰς ἐν τῇ Δύσει περιηγήσεις μου, εὗρον ἴχνη τῆς κατὰ τῶν ταλαιπώρων τούτων γυναικῶν τρομερᾶς βίας τῆς βωμαίνης ἐκκλησίας. Δὲν ᾔθελον ἄρα δυσκολευθῆ νὰ εὗρω εἰς τὰ χρονικά τοῦ μεσαιῶνος ἐπεισόδια ἐπιτήδεια νὰ χαρακτηρίσωσι τοὺς μωροὺς τούτους διωγμούς· προτιμῶ ὅμως νὰ δεῖξω πῶς τὰ πράγματα συνέβησαν ἐπὶ τῶν ἀκμαιστάτων χρόνων τῆς δυτικῆς ἱστορίας· διότι θέλωμεν συμπεράνει ἐκ τούτου μέχρι τίνος παρεφέροντο οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ κληρὸς ἄλλης ἐποχῆς ἥττον πεπολιτισμένης· καὶ οὕτω θέλωμεν κρίνει ἔκ τινος ἀνθρώποι κυλισθέντες μέχρι τέλους τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος μετὰ τὰς τοιούτων καὶ τοσούτων βιαιοπραγιῶν καὶ κακώσεων, ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ φωνασκῶσι μετὰ τοσαύτης θρασυότητος κατὰ τῆς « ἀνατολικῆς βαρβαρότητος. »

Β'.

Μαγεία.

Ἐν Νεαπόλει (Neuveville) ἀνηκούσθη εἰς τὸ τμήμα τῆς Βέρνης καὶ κειμένη ἐπὶ τῆς ὕψους τῆς λίμνης Βιέννης, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Chas-

(*) Ὅρα φυλλάδ. 255, 261, 263, 272, 278 καὶ 284.

seral, συνέβησαν τὴν ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα φοβεραὶ σκηναί, ἄξιον ὄντως ἐπιστάδιον τῆς δίκης Οὐρβανοῦ τοῦ Γρανδιέ καὶ τοῦ Γωφριδύ. Ὁ αἰὼν Λοδοβίκου τοῦ ΙΑ' πρέπει νὰ ταχθῇ μετὰ τῶν πρώτων αἰώνων τῆς ἀρχαίας τάξεως τῶν μᾶλλον ἐπαινεθέντων. Δυστυχῶς ὁμοῦς τὰ πράγματα δὲν συμφωνοῦσι πρὸς τῆς φαντασίας τὰ ἀναπλάσματα. Ἐὰν πρόκειται περὶ τοῦ ἐν ταῖς αὐλαῖς βίου, εὐρίσκουμεν εἰς τὰ ὑπομνήματα τοῦ Saint-Simon, ὅστις οὔτε Ιακωβίνος οὔτε ἐλευθερόφρων ἦτο, περιγραφὰς καταλληλοτάτας εἰς διασκέδασιν τῶν προλήψεων. Ἡ δικαιοσύνη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἡ τοσοῦτον ἐξυμνηθεῖσα, ἐξελέγχεται πολλάκις ἀμαθὴς καὶ ἀνελεήμων πρὸς τοῦτο δὲ μίαν μόνην ἀπόδειξιν ἀρκεῖ νὰ φέρω, τὰς μωρὰς λέγω δίκας εἰς ἃς ὑπεβάλλοντο οἱ καλούμενοι μάγοι, δίκας κατασχυνούσας καὶ τὸν χριστιανισμόν καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον.

Αἱ ἐν Ἀγκύρᾳ καὶ Λαοδικείᾳ ἀνατολικαὶ σύνοδοι, ἀναθεματίσασαι τὰς μυστικὰς ἐπιστήμας, μόνην καταδίκην ἀπεφάναντο κατὰ τῶν μάγων, τὴν μετάνοιαν, καὶ ποινὰς ἐπέβαλλον ἀπλῶς πνευματικὰς· ἀλλ' ὁ ῥωμαϊκὸς κληρὸς, ἐπιστάμενος μᾶλλον τοῦ ἡμετέρου τὸ πολιτεύεσθαι, ἐνόησε κάλλιστα ὅτι αἱ περὶ μαγείας δίκαι συνέτρεχον εὐδοκιμώτερον τὰ προσωπικὰ ἢ τὰ θεολογικὰ αὐτοῦ πάθη. Καὶ τοῦτο ἐξηγεῖ διὰ τί παρέδωκε τῷ πυρὶ, ὡς ἄξιον ὁ Βολταίρος, ΕΚΑΤΟΝ ΧΙΛΙΑΔΑΣ ἀνθρώπων ἀφρότου βασιλεύει κατὰ τὴν Δύσιν. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι βεβαίως ἐλάχιστος· διότι εἰς μόνον τὸ ἐλεκτοράτον τῆς Τρέβης ἐθανατώθησαν ἐξ χιλιάδες ἐκ τῶν κατοίκων αὐτοῦ. Πέτρος ὁ Λάγκρης, δικαστὴς ἐν τῷ Παρλαμέντῳ τῆς Βουρδιγάλλης, καταδίκασεν εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον πεντακοσίους. « Ἐν τῷ δικαστήματι τῶν δεκαπέντε ἐτῶν καθ' ὃ δικάζω ἐν Λυθαριγγίᾳ, ἔλεγεν ὁ Νικόλαος Ρέμης, ἐννεακόσιοι τοῦλάχιστον μάγοι καταδικάσθησαν εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου δικαστηρίου. » Τὸ 1545 ἔτος, ἐντὸς μόνον τριῶν μηνῶν, πεντακόσιοι μάγοι ἐθανατώθησαν καὶ κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Κόμου· κατ' ἀρχὰς μὲν παρεδόθησαν τῷ πυρὶ χίλιοι, μετὰ δὲ ταῦτα ἐκαίοντο κατὰ μέσον ὅρον ἑκατὸν κατ' ἔτος. Ὁμολογητέον λοιπὸν ὅτι τρομερὰ ὑπῆρξεν ἡ κυβέρνησις « τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. »

Γ'.

Μάγισσαι ἐν Νεαπόλει (Neuveville).

Τὰ ἐν Νεαπόλει συμβάντα κατὰ τὴν πρώτην παντηκοντάδα τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος, δίδουσι τινα ιδέαν τῶν θλιβερῶν τούτων διαδικασιῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀνὰ χεῖρας ζήτημα εἶναι σπουδαιότατον, θέλω ἔχει ἀδιακόπως ὁδηγὸν τὰ ἀρχαῖα τῆς ἀρχαίας ἐπισκοπῆς τῆς Βάλης, ἃτινα ἀνέλυσε μετὰ πλείστης ἐ-

πιμελείας καὶ ἐπιτηδειότητος ὁ Κ. Ρέβελ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ, Coup-d'œil sur les travaux de la société jurassienne.

Ἡ πρώτην πάντων κατηγορηθεῖσα τὸ 1607 ἐπὶ μαγείᾳ ὑπῆρξεν ἡ ἐκ Νεαπόλεως Δωροθέα Γράττιγκεν· ἐπειδὴ ἡ σύζυγος τοῦ προεστώτος, (châtelain) τῆς πόλεως ταύτης κατηγορήσεν αὐτὴν ὡς « δοῦσαν αὐτῇ τὸ κακὸν », ἡ Δωροθέα παρεδόθη εἰς τὰ βασανιστήρια. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ βασανιστὴρ ἦτο τότε ὁ κυριώτερος τρόπος δι' οὗ ἀπεδεικνύετο ἡ μαγεία· ἡ βασανισθεῖσα, εἰ καὶ ἠρνήθη τὴν κατηγορίαν, καταδικάσθη ὁμοῦς εἰς θάνατον.

Ἀλλὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1634 ἔτους ἐγένοντο ἄλλα σπουδαιότερα. Ἐπτὰ γυναῖκες κατηγορήθησαν ἐπὶ μαγείᾳ· τὰ ἔγγραφα τῆς διαδικασίας αὐτῶν σώζονται ἔτι εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Πορξεντροῦ. Μεταξὺ δὲ τῶν γυναικῶν τούτων ἡ Ἐσαβὼ Μορελὲ κατηγορήθη πλέον τῶν ἄλλων ὑπὸ τῶν μαρτύρων. Ὁ ἐκ Νεαπόλεως Ι. Κοσκανδιέ ἐδήλωσεν ἀποθνήσκων, ὅτι εἶχε μαγεύσει αὐτὸν ἡ Ἐσαβὼ πρὸ ἐνὸς ἔτους. Ἄλλος δὲ τις ἐβεβαίωσεν ὅτι « ὅλοι ὅσοις ἤγγριζεν αὐτὴ ἀπέθνησκον ἀναποδράστως. » Ἐπειδὴ δὲ αἱ κατηγορούμεναι ὑπεβλήθησαν εἰς βασανιστήρια, ἐβιάσθησαν νὰ ὁμολογήσωσιν ὅ,τι ἤθελον οἱ δήμιοι. Εἶπον λοιπὸν « ὅτι ἐπειδὴ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἦσαν παντέρημοι καὶ περίλυποι, ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διάβολος, ἐμφανισθεὶς ὑπὸ σχῆμα ἀνθρώπου, προσέκαλεσεν αὐτὰς νὰ παραδοθῶσιν αὐτῷ· ὅτι ἐρωτήσας αὐτὸν ἔμαθον ὅτι ἦτο ὁ Σατανᾶς, καὶ ὅτι ἅμα ἀκούσας αὐτὰς ἐπικαλουμένας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἄφαντος. Προσέθετο δὲ ὅτι ἐπανεληθὼν μετ' ὀλίγον ὁ Σατανᾶς ὑπεσχέθη αὐταῖς πολλὰ καὶ καλὰ, ὅτι ἐνέδωκαν ἐπὶ τέλους εἰς τὰς προτροπὰς αὐτοῦ ἀρνηθεῖσαι τὸν πλάστην αὐτῶν Θεὸν καὶ ὑποταγεῖσθαι εἰς τὸν Σατανᾶν, ὅστις ἐνετύπωσεν ἀμέσως τὴν ἰδίαν σφραγίδα ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῶν, κλ., καὶ ἐνεχείρισεν ἀλοιφὴν δι' ἧς ἐδύναντο ν' ἀποκτείνωσιν ὅν τινα ἤθελον, ἀνθρώπον ἢ ζῶα. Καὶ αὐταὶ μὲν μετανοήσασαι ἐξέριψαν τὴν ἀλοιφήν· ὁ Σατανᾶς ὁμοῦς ἐπαναλαβὼν τὰς πρώτας συνδιαλέξεις, καὶ προσκαλέσας εἰς πανηγύρεις καὶ συμπόσια, ἐξαίρετως δὲ εἰς νυκτερινοὺς χοροὺς, ἐδελέασεν αὐτὰς ἐκ νέου. »

Δ'.

Μαγεία καὶ μυστήρια τῶν εἰδωλολατρῶν.

Ἡ σατανικὴ αὕτη ἀλοιφὴ εἶναι ὁ ἄξων περὶ ὃν στρέφονται αἱ καταθέσεις τῶν ἐγκαλουμένων γυναικῶν, ἥτοι τῆς Μορελῆ, Φαβραγιέ καὶ Θώμης. Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τοῦ Σαββάτου λόγος, δηλαδὴ περὶ τῆς πρωτίστης ταύτης τῶν τελετῶν τῆς μαγείας. Οἱ κατηγορούμενοι συνήρχοντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ περὶ τὸ λυκαυγὲς, ὁ Σατανᾶς ἐπαίξε βιαλίον καὶ ἐδίδοε πρὸς τοὺς

ὁπαδοὺς αὐτοῦ οἶνον καὶ κρέας, ἅτινα ἐφαίνοντο αὐτοῖς « πολλὰ ἔνοστα. » Πλὴν τῶν ὁμολογιῶν τούτων, αἵτινες ἀπεσπῶντο διὰ βρασνιστηρίων, τί πρέπει νὰ συμπεράνη ἡ ἀμερόληπτος ἐπιστήμη περὶ τῶν πρὸς δαίμονας τούτων σχέσεων; Πρέπει ὡς ὁ μαρξίων K. Eudes de Mirville, ἢ ὡς ὁ ἱππότης K. Gougenot des Mousseaux καὶ τόσοι ἄλλοι νὰ θεωρήσωσιν αὐτὰς ἱστορικάς; Τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀναγνωρισθὲν ὡς ἀναμφισβήτητον ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος, θεωρεῖται καὶ σήμερον ὡς τοιοῦτον ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες διὰ λόγους θρησκευτικoὺς καὶ μάλιστα πολιτικούς, ἀναλαμβάνουσι τὴν ὑπεράσπισιν ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν πλυνῶν τῶν παρελθόντων χρόνων· ἀλλὰ καὶ ἡ βολταιρική σχολὴ ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἐναντίαν ὑπερβολὴν, θεωρήσασα τὴν μαγείαν ὡς καθαρὰν ἐπίνοιαν δικαστῶν διψώντων αἷμα ἀνθρώπινον. Ναὶ μὲν ἡ μαγεία στερεῖται παντὸς ὑπερφουδὸς χαρακτῆρος, εἶναι ὅμως πρᾶγμα.

Τὰ τεχνάσματα τῶν μάγων χρονολογοῦνται ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν μυστηρίων καὶ τῶν ἱερατικῶν κατηχήσεων.

Ὁ κατηχούμενος ὑποβάλλεται πρὸ πολλῶν ἡμερῶν εἰς ἠθικὰς καὶ φυσιολογικὰς προετοιμασίας, τῶν ὁποίων ἀγνοεῖ μὲν τὴν ἰδιότητα, αἵτινες ὅμως προδιαθέτουσιν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ ὑποκύψῃ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῶν θαυμάτων τὰ ὁποῖα θὰ ἴδῃ. Ὅταν δὲ γείνη δεκτὸς, τὰ θαύματα παριστάνονται τοσοῦτον ἐξάλεια πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀποδώσῃ αὐτὰ εἰς τοὺς ἀθανάτους θεοὺς.

Αἰφνης, μεταξὺ σκότους ψηλαφητοῦ ὡς τὸ σκότος τοῦ ἔθους, ἀστραπαὶ ἐκτοξεύουσιν ἀκτῖνας κυανωποὺς ἐπὶ τῶν περὶ αὐτὸν φανταστικῶν ἀντικειμένων, καὶ βλέπει ἄλλοκότους μορφὰς ὁμοίας πρὸς τὰ φάσματα τὰ ταραττόντα ἡμᾶς καθ' ὕπνους· ἀλλὰ καὶ τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ πλήττουσιν ὄφρων συριγμοὶ καὶ τίγρεις ὠρυγμοὶ καὶ λεόντων βρυχηθμοὶ καὶ κρημνιζομένων βράχων φρικώδης πάταγος· ἡ σκηνὴ μεταβάλλομένη τότε φωτίζεται· ἀλλὰ τὸ φῶς φέρει νέας δοκιμασίας καὶ μείζονας φόβους· ἡ γῆ τρέμει ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ κατηχουμένου, καὶ ποτὲ μὲν ἀνυψοῦται ὡς ὄρος, ποτὲ δὲν βαρυνόσθαι εἰς τοῦ ἔθους τὰ τάρταρα· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς παρασύρεται ἀγνώων ὑπὸ ποίας δυνάμεως. Αἶ περὶ αὐτὸν γραφαὶ καὶ τὰ μάρμαρα ἐμψυχοῦνται· οἱ ἀναίσθητοι τοῖχοι καὶ λίθοι κινοῦσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ δακρύουσι· κολλοσσοὶ σείουσι τὴν γῆν ὑπὸ τοὺς σιδηροὺς αὐτῶν πόδας καὶ ἡχοὶ μελωδικοὶ ἐξέρχονται ἀπὸ τῶν χειλέων τῶν ἀγαλμάτων. Ἐὰν δὲ προχωρήσῃ, τρομερὰ τέρατα, οἷον γοργόνες, κένταυροι, κεράσται καὶ ἐρινυῖες περικυκλοῦντες ἀπειλοῦσιν αὐτόν. Φαντάσματα ἀνενθυμίζουσιν αὐτῷ τὰ προσφιλῆ πρόσωπα ἐκεί-

νων τοὺς ὁποίους ἀφῆρπασεν ὁ θάνατος· εἰ δὲ θελήσῃ νὰ ἐγγίσῃ αὐτὰ ἀναλύονται ὡς καπνὸς ἐξατμιζόμενος εἰς οὐρανούς. Βρονταὶ σείουσι τὸ στερέωμα, κεραυνοὶ ἐκपुरσοκροτοῦσι, τὸ ὕδωρ καταφλέγεται καὶ κυλίσταται ὡς χεῖμαρρος φλογῶν. Ξηρὰ τις καὶ στερεὰ ὕλη κοχλάζει, τήκεται καὶ μεταβάλλεται εἰς αἷμα ἀφρώδες καὶ δροσερόν. Ἐνταῦθα μὲν θύματά τινα τῆς θείας ἐργῆς ἀγωνίζονται νὰ γεμίσωσι μικρὰν ὕδριαν, ἐκεῖ δὲ φίλοι τινες τῶν θεῶν, θέλοντες ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἀπολαύουσι θείας προστασίας καταφρονοῦσι καὶ τὸ ζέον ὕδωρ καὶ τὸν πεπυρακτωμένον σίδηρον καὶ τὸν ῥέοντα χαλκὸν καὶ τὰς περιφλεγείς καμίνους. Πανθῆρες λείχουσι τὰς χεῖρας καὶ ὄφεις ἔρπουσι πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν, καὶ σπαραττόμενοι ὑπ' ἐκείνων οὐδὲ κἄν δάκνουσι τοὺς σπαραττόντας.

Τὰ θαύματα ταῦτα, ἅτινα οὐ μόνον τότε ἐφαίνοντο ἀκατάληπτα πρὸς τοὺς κατηχουμένους, ἀλλὰ καὶ σήμερον ὑπὸ πολλῶν θεωροῦνται τοιαῦτα, ὡς μαρτυρεῖ τὸ περιοδικὸν θαῦμα τοῦ Ἁγίου Ἰαννουαρίου (α), ἐξηγουῦνται εὐκόλως ὑπὸ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης· ἡ μηχανικὴ ἐδάνειζεν εἰς τοὺς θαυματουργοὺς πολλοὺς καὶ ποικίλους τρόπους καὶ αὐτόματα καὶ κινητὰς σανίδας. Χάρις δὲ εἰς τὴν ἀκουστικὴν, ἐμμιμῶντο τὸν κρότον τῶν βροντῶν καὶ κατεσκεύαζον κεφαλὰς ὁμιλούσας, ἐνῷ διὰ τοῦ διοράματος, τοῦ ζοφεροῦ θαλάμου, τῆς φαντασμαγορίας καὶ τῶν λοιπῶν τεχνασμάτων τῆς ὀπτικῆς ἐξηπάτων τὴν ὄρασιν. Διὰ τῆς ὑδροστατικῆς διετήρουν διαρκῶς ἀνημμέναις λυχνίας, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀγαλμάτων καὶ τῶν εἰκόνων ἐνέπλησσαν διὰ δακρύων καὶ ἀπέτρεπον τὸ ὕδωρ τοῦ νὰ ὑπερβῇ ἐντὸς ἀγγείου ὠρισμένον τι σημεῖον. Διὰ δὲ τῆς χημείας μετέτλησσαν τὸ χρῶμα τῶν ὕδρων, ἀνέλυον τὸ πεπηγὸς αἷμα καὶ συνέθετον εὐφλέκτους ὕλας· ὡς φαίνεται δὲ ἐκ τινων γεγονότων, καὶ τὴν ἀτμοσφαιρικὴν ἠλεκτρικότητα μεταχειρίζοντο. Ἀλλ' οὔτε τὴν ἰσχὴν τῆς ἀγωγῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἀγριωτέρων θηρίων ἠγνόουν, οὔτε πῶς ἀφαιρεῖται τούτων ἡ δύναμις ἐξαντλουμένου τοῦ δηλητηρίου αὐτῶν ἐπὶ ἀψύχων ἀντικειμένων· μεταχειρίζοντο δὲ καὶ ὑπνωτικά ἢ ναρκωτικά ποτά, διότι ἡ ἱκτρικὴ ἐτάσσετο τότε μετὰ τῶν μυστικῶν ἐπιστημῶν. Γνωστὸν δὲ σήμερον ὅτι διὰ πολλῶν τρόπων κατωρθοῦτο ἡ ὀπτικὴ ἀπάτη.

Δικαίως ἔρα λέγει ὁ K. Κάρολος Λούανδρος « ὅτι αἱ πλείεσαι τῶν συνταγῶν τὰς ὁποίας εὕρισκόμεν ἀφθόνως εἰς τὸ βιβλίον τῆς νεωτέρας μαγείας ὑπῆρ-

(α) Γνωστὸν ὅτι ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας ὑπάρχει πορικαλλέστατος ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰαννουαρίου, μαρτυρήσαντος ἐν Ἰταλίᾳ τὸ 305 ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, ὅτι ἐν τῷ ναῷ τούτῳ φυλάσσεται ἀγγεῖον περιέχον πεπηγὸς αἷμα τοῦ ὁγίου τούτου, καὶ ὅτι τοῦτο ἀναλύεται καὶ κοχλάζει κατ' ἔτος τῇ 7/19 Σεπτεμβρίου. Σ. Π.

χον καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους. » Πεσοῦσης τῆς εἰδωλολατρείας αἱ ἀναρίθμητοι τελεταὶ καὶ τὰ θύμα αὐτῆς μεταβλήθησαν εἰς τελετὰς δεισιδαίμονας, καὶ ἔμπειροι ἀπατεῶνες μετεχειρίσθησαν τρόπου κατηχήσεως ὅπως διαθέσωσι μυστηριώδη λατρείαν τῆς ὁποίας θεὸς ἦτο ὁ Σατανᾶς.

Ἐάν μεταξὺ τῶν μάγων ὑπῆρξαν καὶ πανοῦργοι, εἶναι βέβαιον ὅτι καὶ πολλοὶ μικρόνοες ἐγένοντο θύματα τῶν προλήψεων τὰς ὁποίας ὁ κληρὸς ἐνέσπειρεν εἰς τὰς ψυχάς. Καὶ ὅπως ἐννοήσωμεν τὰς προλήψεις ταύτας ἀνάγκη νὰ πληροφορηθῶμεν τί ἦτο « ὁ κατὰ παράδοσιν διάβολος » περὶ τούτου δὲ ὠμίλησεν ὅσον ἔδει ὁ κύμης Ἀγνήτωρ Γασπαρίνος ἐν τῷ περὶ κινουμένων ἀμαξῶν σοφῷ αὐτοῦ πονήματι, ἀποδείξας πῶς ἡ ἐν τῇ Γραφῇ ἰδέα τοῦ Σατανᾶ μεταμορφώθη ἀνεπιστηθῆτως κατὰ τρόπον γελοῖον ἅμα δὲ καὶ ἐλέθριον. Ἐκ τῆς μεταμορφώσεως δὲ ταύτης πολλῶν συνεπειῶν γονίμου, προέκυψαν γενεαὶ ὄνειροπόλων καὶ κακούργων, ἀξιούντων ὅτι δι' ἁλλοκότων τινῶν ἐπικλήσεων ἀνταπεκρίνοντο μετὰ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ σκότους.

Ε'.

Θάνατος τῶν ἐν Νεαπόλει μαγισσῶν.

Ἐάν κρίνωμεν ἐκ μόνον τῶν σκέψεων τῆς ἀποφάσεως δι' ἧς καταδικάσθησαν αἱ ἐπτὰ τῆς Νεαπόλεως μάγισσαι, θέλομεν ἐκλάβει αὐτὰς παράφρονας. Ἀλλ' αἱ περὶ μαγείας ἀνακρίσεις ἐγένοντο τοσούτω παραλόγως, ὥστε ἐκ τοῦ ἄλλως περιέργου τούτου ἐγγράφου δὲν ἐξάγομεν ἐὰν αἱ λεγόμεναι αὗται μάγισσαι ἦσαν πανοῦργοι ἢ ἀλλόφρονες. « Δι' ὅλα ταῦτα τὰ ἐγκλήματα καὶ ἀνοσιουργήματα τὰ διαπραχθέντα ὑπὸ τῶν ταλαιπώρων καὶ ἀθλίων τούτων κακούργων, οἱ ἐντιμότεστοι κύριοί μου κατεδίκασαν αὐτάς, (καθόσον μάλιστα εἶχον ἀπαρνηθῆ ἀπερισκέπτως τὸν Θεὸν καὶ Πλάστην αὐτῶν ἵνα παραδοθῶσιν εἰς τὸν κατηραμένον Σατανᾶν τὸν ἐχθρὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους . . .) εἰς τὸ νὰ μεταφερθῶσιν εἰς τὸν τόπον τῆς τιμωρίας, νὰ βιβρωθῶσιν ἐντὸς πυρᾶς καὶ νὰ καῶσιν τὰ σώματα αὐτῶν . . . πρὸς παραδειγματισμὸν, καὶ ὅπως προφυλαχθῶσιν οἱ ἀγαθοὶ ἀπὸ τοιούτων πλάσματων, ἐκτὸς μόνον τῆς χάριτος τὴν ὁποίαν πιθκὸν νὰ ἐπιδαψιλεύσῃ ἐν τῇ μακροθυμίᾳ αὐτοῦ ὁ ἡμέτερος ἡγεμὼν. »

Ἔστειλε δὲ τὸ δικαστήριον τὴν παράδοξον ταύτην ἀπόφασιν πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Βάλης προπεπιστεῖλκεν ταῦτα. « Τὴν ἀπόφασιν ταύτην παρκαλεῖσθε ν' ἀνταπεκρίναιτε διὰ τοῦ αὐτοῦ κομιστοῦ ὅπως ἐκτελεσθῇ τὸ ταχύτερον πρὸς ἀποφυγὴν περαιτέρω δαπάνης, διότι πολλὰ τῶν καταδικασθεισῶν εἶναι πάντῃ ἐνδεεῖς τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου. »

Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ ἡγεμὼν εὔρεν ὁπωσοῦν αὐστη-

ρὰν τὴν ἀπόφασιν, διότι ἐν τῇ ἐπισκοπικῇ αὐτοῦ ἐπιστολῇ ἀπεφάσισεν ἡ μὲν Εἰσαβὲθ Μαρελὲ ν' ἀπαγχονισθῇ, αἱ δὲ ἕξ ἄλλαι νὰ κρατομηθῶσι πρὶν βιβρωθῶσιν εἰς τὴν πυράν.

Παρατηρήθη δὲ πάντοτε ὅτι αἱ αξιοθρήνητοι αὗται ἀποφάσεις ἀντὶ νὰ πραινῶσι τὰς φαντασίας ἐξήπτον ἔτι μᾶλλον αὐτάς καὶ ἐπηύξανον τὸν ἀριθμὸν τῶν δικῶν. Ἦθεν τὰ αὐτὰ ἐπανελήφθησαν τὴν 8 Ἰουνίου καὶ τὴν 17 Ἰουλίου 1641, ὡς καὶ τὴν 14 Ἀπριλίου καὶ 6 Νοεμβρίου 1642, καὶ πολλὰ γυναῖκες καταδικάσθησαν εἰς θάνατον· τελευταῖον δὲ θύμα τῶν ἐλσεινῶν τούτων προλήψεων ἐγένετο ἡ Βαρβελέ Schad τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1648 ἔτους. Θεὸς φυλάξοι τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τῶν « σοφῶν καὶ εὐσεβῶν τούτων νόμων ! » Ναὶ μὲν οὐδ' ὁ ἡμέτερος αἰὼν ἐφθασεν εἰς τὴν τελειότητα· ἐξαίρουμένων ὅμως δεσποτικῶν τινῶν ἐπικρατειῶν, ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων δὲν γίνεται ἔρμαιον τῶν ἐνθεομανθῶν· ὁ νόμος προστατεύει καὶ τοὺς ἐλαχίστους πολίτας κατὰ τῶν ζοφερῶν μηχανημάτων τῆς δεισιδαιμονίας. Ναὶ μὲν εἶναι καὶ νῦν συγκεχωρημένη τοῖς θεολόγοις τῆς Ρώμης ἡ περὶ μαγείας καὶ μάγων συζήτησις· καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ νὰ πείσωσιν ἡμᾶς ὅτι εἰμεθα εἰς ἄκρον θρασεὺς μὴ πιστεύοντες τὰ τοιαῦτα· τοῦλάχιστον ὅμως δὲν τολμῶσι πλέον νὰ ἀνάψωσιν, οὔτε ἐν αὐτῇ τῇ Μαδρίτῃ πυρᾷ, καὶ νὰ καταισχύνωσι τὸν χριστιανισμόν· ὅς παρηγορῶνται λοιπὸν φωνασκοῦντες κατὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἐπὶ πολλὸν ἔτι χρόνον θέλουσιν εὐρίσκει θαυμαστάς.

ΣΤ'.

Μαγεία κατὰ τὸν 10' αἰῶνα.

Ἐκ τῶν προρρήθέντων ἐξάγεται ὁποία καὶ ὁπόση εὐπιστία ἐπικράτει τὴν 12' ἑκατονταετηρίδα ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῆς Βάλης. Κατὰ δυστυχίαν, καὶ αὐταὶ αἱ διαμαρτυρόμεναι ἐπαρχίαι κατεῖχοντο ὑπὸ τῶν αὐτῶν δεισιδαιμονιῶν εἰ δὲ καὶ αἱ τιμωρίαι ἦσαν ἐν αὐταῖς ἥττον αὐστηραὶ, ἢ πώρως· ὅμως δὲν ἦτο κατωτέρα. Ἐν Νεαπόλει ἡ Κ. Μαγδαληνὴ Ὀρυ, προσβαλοῦσα τὰς ἄλλας γυναῖκας ἐνῶ ὁ σύζυγος αὐτῆς ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους, κατηγορήθη ἐπὶ μαγείᾳ. Ἰποβληθεῖσα δὲ εἰς βασανιστήρια ὡπλόγησε πᾶν ὅ,τι ἤθελεν καὶ καταδικάσθη εἰς στρέβλωσιν ἐπὶ τροχοῦ. Μεταβληθείσης ὅμως τῆς ποινῆς, ἐκκρατομήθη τὴν 3 Ἰουλίου 1649. Περὶ τὰ τέλη τῆς 12' ἑκατονταετηρίδος, ἀληθῆς ἐπιδημία μαγείας ἐνέσκηψεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βώ. Ἐπτὰ δὲ ἔτη πρὸ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως μάγισσά τις ἐκάη εἰς Γλαρις ἐν παρατάξει καὶ πομπῇ. Καί ποτε παιδίου καταπιόντος βελόνας καὶ παθόντος σφοδροτάτους σπασμούς ὥστε καὶ ἐξηθρῶθη ὁ ἀριστερὸς αὐτοῦ ποῦς, κα-

τηγορήθη τις γραία ὡς προκαλέσασα διὰ μαγείας τὰ ἀπαίσια ταῦτα. Ἐπειδὴ δὲ τινες εἶπον ὅτι ἐκείνη ἥτις ἐγένετο πρόξενος τοῦ κακοῦ ἐδύνάτο καὶ νὰ ἀνορθώσῃ αὐτὸ, ἀφῆρεσαν αὐτῆς τὰ δεσμὰ καὶ προσέταξαν νὰ θεραπεύσῃ τὸ θῦμα. Καὶ τωρὸντι τὸ παθὸν μέλος ἐπανήλθεν εἰς τὴν πρώτην θέσιν, χάρις εἰς τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς γραίας, ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ἡ καταδίκη ἐπεταχύνθη.

Καὶ ἐν μὲν τῇ διαμαρτυρομένη Ἑλβετίᾳ δὲν πιστεύουσι πλέον σήμερον εἰς τὴν μαγείαν· ἐν τῇ καθολικῇ ὁμῳς, ἐπειδὴ ἡ διδασκαλία τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας εἶναι κατὰ πάντα σύμφωνος πρὸς τὰς δημώδεις προλήψεις, ἡ δεισιδαιμονία δὲν ἔπαυσεν. Ἐν Ἰρῇ, παραδείγματός χάριν, πιστεύουσιν εἰς τοὺς μάγους ὅπως καὶ κατὰ τὴν ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδα. Καὶ μὲν δὲν ἀνάπτουσι πλέον πυρᾶς, ἐπερωτῶσιν ὁμῳς αὐτοὺς ὡς ἄλλους μάντις καὶ προσφέρουσι δῶρα ὅπως ἐξευμενίσωσιν αὐτοὺς ἵνα μὴ βλάψωσι τὰ ποίμνια. Τὴν φαντασίαν τῶν χωρικῶν ἐκείνων κατέπληξαν εἰς ἄκρον τὰ ἐν Τεσσίνῳ συμβάντα. Καὶ σήμερον ἐτι δεικνύουσιν ἐν Μανδρισίῳ πλησίον τῆς Βελλινζόνης τὸν ἀγρὸν ὅπου ἐκαίοντο οἱ μάγοι, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἐλέγετο πολὺς, καὶ ὅτι ἐρχόμενοι ἐκ Μεσολκίνης ἐβλαπτον πάσας τὰς οἰκογενείας. Ἱεροδίκης τις ἐν Κόμῳ, Ῥατένιος τὸ ὄνομα, ἐγένετο περιώνυμος καταδιώκων αὐτοὺς ἀκαθέκτως. Καὶ ἵνα μὴ ἀπολεσθῶσιν αἱ συνταγαὶ αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν αὐτὰς ἐν τῇ *Lucernainquisitorum haeretica pravitatis, ad laudem Dei*. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὡς καὶ τὴν *Démonomanie* τοῦ Bodin καὶ τὰς *Disquisitiones magicæ* τοῦ Βέλγου Ἰησοῦ τοῦ Debrío, ἔπρεπε νὰ μελετήσωσιν ἐπιμελῶς οἱ θαυμασταὶ τοῦ παρελθόντος χρόνου· διότι καὶ κατὰ πᾶσαν γραμμὴν εὐρίσκονται ἀναντίρρητοι ἀποδείξεις τῆς κτηνωδίας εἰς τὴν κατεδίκασε τὸν νοῦν ἡ θεοκρατία. Ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ αἰδεσιμωτάτου Debrío τοιπῶται καὶ τοσαῦτα εἶναι ἡ ἀναίδεια καὶ ἡ ἡλιθιότης, ὥστε ῥίπτουσιν εἰς ἀπορίαν πάντας τοὺς μὴ ἔχοντας ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς ἀλλοκότου θεολογικῆς φιλολογίας, τὴν ὁποίαν στιγματίζουν αἱ ἀθάνατοι *Provinciales* (α).

Ἀλλὰ δὲν διετήρησαν μόνον αἱ καθολικαὶ ἐπαρχίαι τῆς Ἑλβετίας τὴν παράδοσιν τῆς μαγείας· ἀνεγεννήθη ἐνδόξως καὶ ἀλλαχοῦ μετὰ « τῶν στρεφωμένων τραπεζῶν, » καὶ οἱ ὀνομαστότεροι συγγραφεῖς τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἀγωνίζονται ἐν τε Παρισίοις καὶ Ῥώμῃ νὰ καταστήσωσι τοὺς ὄχλους εὐπίστους ὅπως καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα. Αἱ εἰς τὸν πᾶ-

παν ἀφιερωμέναι ἐφημερίδες τῶν Παρισίων, ὁ *Κόσμος*, ἡ *Ἐνωσις*, ὁ *Φίλος* τῆς θρησκείας, ἡ *Ὁμιλοῦσα Τράπεζα*, ἡ *Καθολικὴ Βιβλιογραφία*, ἡ *Ἐφημερίς τῆς Γαλλίας*, κ.λ., διεβεβαίωσαν ΟΜΟΦΩΝΩΣ ὅτι διάβολοι εἰσδύουσιν εἰς τὰ σκεῖνα ὅπως σκηνεύσωσι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Αἱ δὲ ἐφημερίδες τῆς Ῥώμης μετὰ τοσαύτης προθυμίας παρεδέχθησαν τὸ σύγγραμμα τοῦ μαρκίωνος Ε. Μιρβίλ, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὸ, τοσούτῳ θρυλληθὲν καὶ διαδοθὲν, « ἀξίαν κοινῆς γνώμης » (α).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ τόση ἐπιτυχία τοῦ Κ. Μιρβίλ ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς καλοὺς καθολικοὺς, ὁ ἱππότης Gougenot de Mousseaux, ὁ κόμης Richemond, ὁ Βενεζέτ καὶ ἄλλοι, ἐπάτησαν εὐσταθῶς τὴν αὐτὴν ὁδόν. Ὁ πρῶτος αὐτῶν εἶπεν ὅτι ὅλοι οἱ ἀληθεῖς πιστοὶ πρέπει νὰ θεωρῶσι τοὺς καθ' ἡμᾶς ὡς καὶ τοὺς πρὸ ἡμῶν μάγους ὡς δυνάμεις φοβερωτάτας· ἀγωνίζεται δὲ ν' ἀποδείξῃ ὅτι δύνανται νὰ σκευάσωσι τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, καὶ ὅτι τόποι τινὲς, μολυσμένοι ὑπὸ σατανικῶν μισμμάτων, εἶναι ἐπικίνδυνοι ὅσον καὶ αὐτοὶ οἱ μάγοι. Ἐπειτα προστίθησιν ὅτι ἡ ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία ὁμολογεῖ τὴν ὑπαρξίν τῶν μοιρῶν, τῶν πνευμάτων, τῶν φαντασμάτων καὶ ὅλην ἐν λόγῳ τὴν φανταστικὴν ἱεραρχίαν, περὶ ἣν στρέφονται τὰ δημώδη παραμύθια τῆς Ἑλβετίας. Τὸ δόγμα ἄρα, λέγουσιν οἱ θιασῶται τῆς Ῥώμης, εἶναι βέβαιον καὶ δὲν μετεβλήθη ποτέ. — Συγχαίρομεν λοιπὸν αὐτοῖς ἀπὸ καρδίας!

Θέλουσιν ἀναμφισβόλως ἀπαιτήσαι νὰ ἀνακαλέσω ὡς βλασφημίαν ὅσα ἔγραψα περὶ τῶν ἐν Νεαπόλει μάγων· ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κ. Μιρβίλ δὲν ἔγραψε ταῦτα, « ὁ κύριος ἡμῶν σκοπὸς εὐδοκίμησε! . . . Τίς λοιπὸν θέλει τολμήσει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ ἐλεεινὰ σκώμματα τοῦ Φοντενέλ καὶ Βολταίρ περὶ τῆς μωρίας, ὡς ἔλεγον, ἀπιστίας τοῦ μεσαιῶνος; . . . Οἱ νόμοι θέλουσιν ἀποδώσει δικαιοσύνην εἰς ὅλους τοὺς συκοφαντηθέντας μεγίστους ἄνδρας, ἐνόχους, ὡς ἔλεγον, τοῦ θανάτου τόσων χιλιάδων ἀθώων. »

Ἰδοὺ ποῦ κατήντησεν ἡ ῥωμαϊκὴ αὐτὴ ἐκκλησία, ἥτις κατακρίνει καθ' ἑκάστην τοὺς Ἀνατολικοὺς ἐπὶ ἀμαθείᾳ καὶ δεισιδαιμονίᾳ, καὶ ἀγωνίζεται νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς πάντας τοὺς χριστιανούς. Ἰατρὲ, θεράπευσον πρῶτον σεαυτὸν!

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟΝ. Ἐνῶ ἔγραψον ταῦτα ἀνέγνω ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει τοῦ καθολικοῦ κόσμου, τῇ διευθυνομένῃ ὑπὸ τοῦ Κ. Veuillot, ἄρθρον περὶ Σατανισμοῦ, ἐν ᾧ ἀποδίδει εἰς τὸν διάβολον πάσας τὰς ἀγυρτείας τῶν μάγων τοῦ 1862!! *É sempre bene!*

ΔΩΡΑ ΙΣΤΡΙΑΣ.

(α) Περιώνυμον περιωνύμου συγγραφέως πόνημα, τοῦ Γάλλου Βλαίστου Πασκάλ, ἀκμάσαντος τὴν ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα. Ἐν αὐτῷ συζητοῦνται μετὰ σπανίας σύγλωπταις θεολογικὰ ζητήματα καὶ καταπολεμεῖται ἡ ἡθικὴ ἐξαχρείωσις τῶν Ἰησοῦτων διὰ καὶ κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης. Σ. II.

(β) Κόμης Γασπαρίνος Des Tables tournantes. Conclusion.